

خلاصه ای از بحث ها و توصیه ها

سلسله کنفرانس های دیالوگ ملی مرکز دیالوگ و ترقی-ژنو؛
نقش جامعه مدنی و نیروهای دموکراتیک در آینده افغانستان

۴-۵ مارچ، انتالیا - ترکیه

The 3rd CDP-G Conference on Afghanistan

**National Dialogue, Role of Civil Society and
Democratic Forces in the Future of Afghanistan**

4-5 March, 2024 Antalya, Türkiye

این مطلب خلاصه ای از بحث های را منعکس می کند که توسط گزارشگران مربوطه انتقال یافته اند.

بیش از ۸۰ تن از فعالان جامعه مدنی، متخصصان جوان، فعالان، روشنفکران، فعالان حقوق بشر، روزنامه نگاران، اعضای جامعه افغانستان، مردان و زنان با پیشینه های سیاسی-اجتماعی مختلف به تاریخ ۴ و ۵ مارچ ۲۰۲۴ در آنتالیا گرد هم آمدند تا در یک دیالوگ جامع و سازنده در مورد مسیر پیچیده افغانستان شرکت کنند.

اشتراک کنندگان به طور مثبت اذعان کردند که این سلسله کنفرانس ها بستر اساسی برای ارائه بینش های جدید در مورد بررسی چشم انداز سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کنونی افغانستان و شناسایی چالش ها و فرصت ها را در مورد مسائل حیاتی مشروعیت دولت، حاکمیت عامه و مشارکت مردمی فراهم می کند. آنها همچنین نقش حیاتی جامعه مدنی و نیروهای جوان دموکراتیک را در شکل دهی و پیشبرد تعامل و گفتگوی سازنده و مبتنی بر ارزش ها را تصدیق نمودند.

شرکت کنندگان در میزگرد های مختلف کنفرانس در نتیجه تعاملات عمیق، بحث های میزگرد، گفتگو، پرسش و پاسخ و تحلیل تخصصی، نکات کلیدی زیر را برجسته و توصیه کردند:

جلسه اول: سیاست - اجماع، قانون اساسی و نهادها

در جلسه در مورد سیاست، شرکت کنندگان به مسئله حاکمیت مردمی، مشارکت عمومی و پاسخگویی پرداخته شد. اشتراک کنندگان در مورد نیاز به یک فرآیند نماینده محور برای تصویب یک قانون اساسی فراگیر و مشروع و جوانب مثبت و منفی عدم تمرکز اختیارات و مسئولیت ها تأمل نمودند.

حاکمیت مردمی، مشروعیت، قانون اساسی گرای و شریعت

اعضای میزگرد بر سه بُعدی بودن بحران کنونی افغانستان تأکید کردند: فقدان مشروعیت رژیم، نقض گسترده حقوق بشر، وضعیت اضطراری بشردوستانه با فقر شدید و عدم پاسخگویی. فقدان مشروعیت داخلی و بین المللی به عنوان یک چالش اساسی مطرح است و ادعای طالبان بر ایجاد حکومت بر اساس قوانین شریعت به دلیل ابهام در مورد معیارهای انتخاب رهبری مورد اعتراض قرار گرفته است. اعضای میزگرد، انحصار گرایی طالبان در موضوعات شرعی را به عنوان ابزاری برای حفظ قدرت و اعمال اختیارات خودسرانه به چالش کشیدند و از آن انتقاد کردند.

اعضای میزگرد همچنین بر ماهیت چند وجهی مشروعیت و اهمیت آداب و رسوم محلی در دستیابی به آن تأکید کردند و از گفتگوی ملی برای تسهیل سازش و مذاکره در میان شهروندان افغانستان حمایت کردند.

به طور کلی، توافق گسترده ای در مورد لزوم تصویب قانون اساسی فراگیر وجود داشت که حقوق شهروندان، به ویژه حق انتخاب حاکمان و نهادها را به عنوان ضرورتی برای تقویت صلح و هماهنگی به رسمیت بشناسد. بر تعیین سازوکارهایی در قانون اساسی برای محدود کردن قدرت حاکمان فردی و پاسخگویی آنها تأکید صورت گرفت.

کارشناسان قوانین شرعی تأکید کردند که رویکرد طالبان شریعت را با فقه خلط نموده، سوء تفاهمی که در سایر نقاط جهان اسلام معمول نیست. آنها بر اهمیت تفکیک مسائل شرعی از مسائل حکومتی تأکید کردند. اسلام یک الگوی استاندارد دولتی را پیش بینی نمی کند و لذا قوانینی که شریعت را در افغانستان ادغام می کند باید تغییرات اجتماعی، واقعیتها و نیازهای معاصر را در کنار اصول اسلامی منعکس نماید.

توصیه ها:

۱. مشارکت در گفتگوی جامع ملی برای دریافت راه حل های مبتنی بر قانون اساسی به منظور مقابله با فقدان مشروعیت.
۲. سازمان دهی بحث آزاد برای تصویب یک قانون اساسی فراگیر که حقوق اساسی شهروندی از جمله انتخابات و مشارکت را به رسمیت می شناسد.
۳. ایجاد سازوکارهای قانون اساسی برای پاسخگویی و محدود کردن قدرت مطلق.
۴. روشن ساختن معیارها و رویه ها برای تعیین حکام.

دیالوگ، کثرت گرایی، تقسیم قدرت و اختیارات

تاکید شد که زبان نفرت مانع مهم فراروی افغانستان به سوی صلح است و بر اهمیت درک متقابل و احترام به ارزش های متفاوت در میان همه طرف ها تاکید گردید. به رسمیت شناختن تنوع افغانستان و ضرورت حکومتداری مشارکتی، یک گام اولیه مهم به سوی آشتی ملی است. علاوه بر این، کارشناسان تأثیر قابل توجه سیاست قومی را بر دیدگاه های حکومت داری برجسته ساخته و پیشنهاد نمودند تا فرآیندهایی مانند تمرکززدایی برای موفقیت باید غیرسیاسی شوند. آنها بر ارائه تمرکززدایی به عنوان یک راه حل اداری و بهبود خدمات عمومی به جای اینکه به عنوان یک مانور سیاسی تلقی شود، تاکید کردند. اعضای میزگرد نمونه های عملی از تأثیرات نامطلوب مدیریت متمرکز بر ولایات دورافتاده و فقیر را در بسیاری از موارد بر شمردند.

اشتراک کنندگان همچنین به نیاز به گفتگوی گسترده تر اشاره کردند که در آن همه طرف های درگیر در مناقشه، از جمله طالبان، با هم یک نقشه راه سیاسی برای آینده افغانستان ترسیم کنند. در حالی که محدودیت ها بر حقوق زنان و عدم تمایل طالبان به گفتگو امیدی را برای آینده نزدیک ایجاد نمی کند، کنفرانس های دیالوگ ملی، مانند کنفرانس های که توسط مرکز دیالوگ و ترقی - ژنو سازماندهی شده اند، روزنه ای برای فرآیندهای آینده با مالکیت و رهبری محلی ایجاد می کند.

توصیه ها:

۱. آغاز گفتگو با همه طرف های درگیر، از جمله طالبان، برای ترسیم یک نقشه راه سیاسی برای صلح پایدار در افغانستان.
۲. به رسمیت شناختن تنوع افغانستان و حقوق همه گروه ها در حکومت.
۳. در نظر گرفتن فرآیندهایی مانند تمرکززدایی به شکل غیرسیاسی کنید و نگاه به آنها به عنوان یک گفتگو اداری.
۴. اعطای صلاحیت های بیشتر به ادارات محلی برای افزایش مشارکت محلی، پاسخگویی و ارائه خدمات بهتر.

حقوق اساسی، پاسخگویی

یک قانون اساسی فراگیر برای حفظ حقوق بشر شهروندان ضروری است. اعضای این میزگرد بر اهمیت عدالت انتقالی تأکید کردند و خاطر نشان ساختند که گام های اولیه کمیسیون حقوق بشر فاقد حمایت سیاسی در توسعه عدالت فراملی بود - امری که منجر به تداوم قساوت و مصونیت

از مجازات گردید. پاسخگو نگه داشتن مرتکبین جنایات برای جلوگیری از عادی شدن نقض حقوق بشر بسیار مهم است. بر این درس تاریخ معاصر ما باید تأکید شود، زیرا صلح به عدالت و آشتی نیاز دارد.

جامعه مدنی، چه در داخل و چه در خارج از افغانستان، نقش حیاتی در حمایت از به رسمیت شناختن آپارتاید جنسیتی، و تضمین مشارکت زنان در گفتگوی ملی ایفا می کند.

توصیه ها:

۱. تدوین یک قانون اساسی فراگیر برای حفظ حقوق اساسی شهروندان.
۲. حمایت از ابتکارات عدالت انتقالی و آشتی و پاسخگو ساختن عاملان جنایات.
۳. حمایت از برابری جنسیتی و به رسمیت شناختن/ رسیدگی به آزار و اذیت جنسیتی و آپارتاید جنسیتی.

آزادی رسانه ها

علاوه بر میزگرد ها، یک گفتگو به شکل یک میزگرد تعاملی میان سازمان ها و مجریان رسانه ای برجسته افغانستان برگزار شد. رسانه های افغانستان کوچک شده و نسلی از با سابقه ترین رهبران خود را از دست داده اند. با این حال، علیرغم محدودیت های شدید طالبان، رسانه ها با استفاده از ترکیبی از اعتراض ها و مذاکرات، نه تنها زنده مانده اند، بلکه همچنان فعال هستند.

تلاش های طالبان برای محدود کردن زنان زندگی خبرنگاران زن را به شدت دشوار کرده است. رسانه های بین المللی عمدتاً با محدودیت های شدید دسترسی به اطلاعات مواجه هستند. بیشتر رسانه ها به دلیل ترس از انتقام گیری توسط طالبان از استفاده از گزارش های محلی خودداری می کنند. رسانه های بین المللی به شدت به گزارش های رسانه های محلی، و سروصدای رسانه های اجتماعی پس از تأیید، و نظرات کارشناسان متکی هستند.

توصیه ها:

۱. نوآوری رسانه های افغانستان برای حفظ دسترسی به اطلاعات در شرایط چالش برانگیز و در عین حال تقویت همکاری رسانه های داخلی و بین المللی.
۲. خبرنگار-شهروندی می تواند رسانه های اصلی را تکمیل کند و نشر اطلاعات را افزایش دهد.
۳. اولویت قراردادن آزادی بیان، بی طرفی و معیارهای اخلاقی توسط رسانه ها و تحویل به موقع اخبار و اطلاعات حیاتی.

اقتصاد، شفافیت و مسئولیت پذیری

کارشناسان بر درهم تنیدگی اقتصاد و سیاست تأکید کردند و نسبت به ادامه فروپاشی دولت بدون روابط متقابل معنادار و حاکمیت قانون هشدار دادند. فقط یک چارچوب قانون اساسی مدیریت صحیح اقتصادی را تضمین می کند، زیرا اصول و نهادها را تعریف می کند، مسئولیت پذیری را ایجاد می کند و بر پیش بینی پذیری اقتصادی تأثیر مثبت می گذارد، عناصری که همگی برای عملکرد بخش خصوصی حیاتی هستند.

طالبان به طور بی‌سابقه‌ای تمرکز خود را بر جمع‌آوری عواید تشدید کرده‌اند در حالی که ارائه خدمات به حداقل رسیده است. یک قرارداد اجتماعی مستلزم ایجاد تعادل مناسب بین این دو است. طالبان مقررات مالی موجود را به استثنای بودجه ملی مورد استفاده قرار داده‌اند که منجر به عدم شفافیت در هزینه‌ها شده است و بخش قابل توجهی از عواید صرف موارد نظامی می‌شود.

برخی از شرکت کنندگان تأکید کردند که فساد بر خلاف گزارش‌ها، حتی در سطح بالاتری افزایش یافته است. ناظران بین‌المللی به کشور دسترسی ندارند و مقامات ارشد طالبان همچنان از قراردادهای عمومی از طریق مالکیت مستقیم یا غیرمستقیم شرکت‌هایی که قراردادهای عمومی به آنها اعطا شده، سود می‌برند. بدون شفافیت، هرگونه ادعای بهبود مدیریت مالی بی‌معنی است.

منابع طبیعی ثروت مشترک ملت و نسل‌های آینده است. شفافیت، پاسخگویی به شهروندان، مشارکت در تصمیم‌گیری‌ها و بهره‌مندی از جوامع محلی ضروری‌اند. غلبه بر بحران کنونی مستلزم استقلال در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی و تفکیک قدرت است. این میزگرد همچنین اهمیت سرمایه‌گذاری در سرمایه‌انسانی ایجاد شده پس از سال ۲۰۰۱ تأکید کرد.

توصیه‌ها:

۱. ایجاد یک چارچوب قانونی برای اطمینان از مدیریت صحیح اقتصادی، پاسخگویی و پیش‌بینی پذیری.
۲. تضمین استقلال در تصمیم‌گیری اقتصادی و تفکیک قوا.
۳. استفاده از جمع‌آوری عواید برای ارائه کالاها و خدمات عمومی.
۴. شفاف‌سازی هزینه‌های عمومی در عین رسیدگی به فساد در قراردادهای عمومی.
۵. اطمینان از شفافیت، پاسخگویی، مشارکت و منافع جامعه در استخراج منابع طبیعی.

جلسه دوم: جامعه - بازتعریف جامعه مدنی، جنبش‌های زنان، حوزه‌های مشترک

این بحث در مورد تغییرات اجتماعی بر تعریف مجدد جامعه مدنی افغانستان، بررسی جنبش‌های زنان، پویایی شهری در مقابل روستایی، و ایدئولوژی‌های محافظه‌کار در مقابل مترقی متمرکز شده بود. شرکت‌کنندگان به نقاط قوت و ضعف جنبش زنان اذعان کردند و ضرورت توجه به عقبگرد و نقض حقوق زنان از جمله ممنوعیت تحصیل و اشتغال را تشخیص دادند.

حقوق زنان، جنبش زنان

اعضای میزگرد به رژیم طالبان به عنوان ظالم‌ترین رژیم در قبال حقوق زنان اشاره کردند. زنان از زندگی عمومی کنار گذاشته شده‌اند و به عنوان قشر پایین جامعه با آنها رفتار می‌شود. ممنوعیت تحصیل و اشتغال مانع تعامل با طالبان می‌شود و به میزان قابل توجهی به فقر و رکود توسعه انسانی کمک می‌کند.

برای کشاندن طالبان به مکانیسم‌های پاسخگویی بین‌المللی و به پای میز مذاکره کشاندن آنها، باید فشارهای مداوم اعمال شود. مشارکت زنان در هر گفت‌وگوی آینده افغانستان غیر قابل اجتناب است، زیرا زنان پیشگام مقاومت بوده، و باید نقش اساسی را در میز مذاکره ایفا کنند و مردان نیز از آنها حمایت کنند.

گروه های زنان معترض که پس از اوت ۲۰۲۱ تشکیل شدند، فعال ترین و تأثیرگذارترین اعضای جامعه مدنی در افغانستان هستند. اعضای میزگرد تأکید کردند که همه زنان، چه در داخل و چه در خارج از کشور، چه در روستاها و چه در شهرها، با تبعیض سیستماتیک مواجه هستند. گروه های جامعه مدنی، به ویژه آنهایی که از حقوق زنان دفاع می کنند، نقش مکمل کننده یکدیگر را در داخل و خارج از افغانستان ایفا می کنند. با توجه به دسترسی آنها به مجامع بین المللی، کسانی که خارج از کشور هستند باید صدای زنان را به جامعه بین المللی برسانند.

در حالی که طالبان مجازات‌ها و شکنجه‌های سخت‌تری را علیه مردان اعمال می‌کنند، همچنان این وظیفه مشترک مردان و زنان در افغانستان است که از حقوق بشر شهروندان و یک دولت سالم و مشروع دفاع کنند. علاوه بر این، نوشته های آکادمیک در مورد تبعیض علیه زنان و حمایت از حقوق زنان در رسانه ها به عنوان نمونه هایی از حمایت از آرمان حقوق زنان ذکر گردید.

توصیه: حفظ فشار بر طالبان برای پاسخگویی و در عین حال تحت فشار قرار دادن آنها برای شرکت در مذاکرات با زنان افغانستان.

شبکه سازی میان اعضای جامعه مدنی، حوزه های مشترک

بسیاری از شرکت کنندگان در این میزگرد نیاز به انسجام و حمایت متقابل میان نیروهای دموکراتیک را در زمان حاضر به عنوان نیاز حیاتی به منظور افزایش دید، نقش و تأثیر همگان برجسته کردند.

جامعه مدنی در دوران جمهوریت شاهد رشد تدریجی بود، اما در زمان طالبان، سازمان های مدنی با محدودیت های مواجه بودند. اعضای میزگرد بر اهمیت بازتعریف جامعه مدنی در افغانستان به منظور گنجاندن بازیگران مختلف - که به اهداف کلی جامعه مدنی کمک می‌کنند و در فضای آن فعالیت می‌کنند - فراتر از سازمان‌های سنتی، ملی و محلی، تأکید کردند.

در حالی که تبعیض سیستماتیک همه شهروندان را تحت تأثیر قرار می دهد، مناطق روستایی به طور نامتناسبی آسیب می بینند. شرکت کنندگان پیشنهاد کردند که نمایندگان جمعیت روستایی در بحث های آتی حضور داشته باشند تا خواسته های شان را منعکس کنند و در گفتگوها شرکت کنند.

سخنرانان به اتفاق آرا بر نقش محوری جامعه مدنی در ایجاد تغییرات معنادار و تقویت اصلاحات تأکید کردند و بر ارزش‌های صداقت، شفافیت، شجاعت و گشودگی در برابر انتقاد سازنده تأکید کردند. آنها بر اهمیت فعالان جامعه مدنی و پلتفرم‌های همکاری مانند شبکه جامعه مدنی افغانستان مرکز دیالوگ و ترقی - ژنو تأکید کردند که برنامه‌های روشنی را برای آینده افغانستان بیان کنند و از رویکردی فراگیرتر و کنش‌محور حمایت کنند. اشتراک کنندگان همچنین بر لزوم کاهش اتکاء به حمایت خارجی، و تضمین مالکیت و رهبری افغان ها تأکید کردند.

توافق وجود داشت که نقش جامعه مدنی می تواند در هر گفتگو در مورد آینده افغانستان مهم باشد. همچنین پیشنهادهای برای ایجاد شبکه ای از فعالان حقوق زنان ارائه شد که فعالان داخل و خارج از افغانستان را به هم پیوند دهد.

همچنین توصیه شد که سازمان های جامعه مدنی زیر یک چتر بزرگ همکاری نزدیک تری داشته باشند. جامعه مدنی افغانستان نیاز به سازوکار برای حفظ فعالیت های خود و تبدیل آنها از فعالیت های پروژه محور به فعالیت های داوطلبانه دارد.

توصیه ها:

۱. تقویت انسجام بین نیروهای دموکراتیک برای افزایش دید و اثر گذاری.

۲. مشارکت نمایندگان جمعیت روستایی در بحث و گفتگوها.

۳. معرفی برنامه های روشن و قابل اجرا.

۴. تلاش برای تضمین پایداری، انجام فعالیت ها به رهبری افغان ها و تغییر فعالیت های پروژه ای به فعالیت های داوطلبانه.

۵. ایجاد و تقویت شبکه ها و بسترهای همکاری و کار مشترک.

۶. ادامه برگزاری کنفرانس های دیالوگ توسط مرکز دیالوگ و ترقی - ژنو در مشارکت با نیروهای جدید مدنی و دموکراتیک.

در این راستا، فعالیت های شبکه جامعه مدنی متشکل از گروهی از سازمان ها با سکرتریت مرکز دیالوگ و ترقی - ژنو - محصول جانبی کنفرانس های گفتگوی ملی - به شرکت کنندگان معرفی شد. این چارچوکات می تواند به عنوان بستری برای همکاری و حمایت متقابل عمل کند. شرکت کنندگان همچنین ایده های خود را در مورد توسعه جنبه های مختلف شبکه به اشتراک گذاشتند. شبکه زمینه همکاری و اقدامات عملی را بررسی خواهد کرد. عضویت در شبکه برای تمامی سازمان های جامعه مدنی باز است.

مرکز دیالوگ و ترقی - ژنو متعهد است که به صورت انفرادی و جمعی از طریق شبکه برای اجرای توصیه های کنفرانس، از جمله سازماندهی گفتگوها، تسهیل تعاملات بین شرکت کنندگان، و ارائه پشتیبانی سکرتریت و تشکیل جلسه از شبکه و گروه های متخصص به منظور کمک به گفتگوی ملی در مورد آینده افغانستان، کار کند.

این کنفرانس راه را برای گفتگو و همکاری سازنده میان جامعه مدنی و نیروهای سیاسی معاصر در داخل و خارج از افغانستان هموار کرد. ما به پتانسیل افغانستان برای دستیابی به آینده ای دموکراتیک، مرفه و فراگیر باور داریم که با تلاش جمعی جامعه مدنی و نیروهای دموکراتیک شکل می گیرد. ما از روحیه همکاری دلگرم می شویم و مشتاقانه منتظر تأثیر معنادار تلاش های جمعی خود هستیم.

برای پرسش های رسانه ای در مورد کنفرانس های گفتگوی ملی، لطفاً از طریق m.muneer@cdpg.ch با ما تماس بگیرید.